

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av prov från Eggeby bytomt, Norrköping

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2021

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2021). *Dendrokronologisk analys av prov från Eggeby bytomt, Norrköping*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2021:55). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

25 Maj 2021

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2021:55
Anton Hansson & Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV PROV FRÅN EGGEBY BYTOMT,
NORRKÖPING

Uppdragsgivare: Stiftelsen Kulturmiljövård. Faktureringsadress: Fack 1559, FE 948, 751 75 Uppsala.
Org nr. 802425-0709 (kontaktperson Mattias Johansson, 073-058 09 10, mattias.johansson@kmmid.se)

Område: Norrköping **Prov nr:** 06364-06373 **Antal Sågprov:** 10

Dendrokronologiskt objekt: Stolpe (06364), Brunn (06365-06367), Byggnad 6 (06368-06369), Byggnad 8 (06370), Byggnad 4 (06371), Byggnad 2 (06372-06373)

Resultat:

Dendro nr:	Provnr;	Trädslag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Kommentarer : Mer vågad datering eller precision.
06364	Dendro A	Tall	56; 1	Ej W	Ej datering		Stört prov
06365	Dendro B	Tall	14	W	X	V X/X+1	
06366	Dendro C	Tall	22	W	Ej datering		
06367	Dendro D	Tall	17	W	X	V X/X+1	
06368	Dendro E	Tall	35	Sp 25, W B	Ej säker		(V 1807/08)
06369	Dendro F	Tall	28	W B	Ej säker		(V 1807/08)
06370	Dendro G	Tall	68; 4	Sp 43, W B	1860	V 1860/61	
06371	Dendro H	Tall	102; 3	Sp 38, Ej W	1869	1869-1906	(1869-1879)
06372	Dendro I	Tall	145+ew	Sp 46, W	1846	1 Juni 1847 ± 14 dagar	
06373	Dendro J	Tall	63	Sp 47, W B	1846	V 1846/47	(maj 1847)

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Prov 06364, stolpen, var i dåligt skick med lera marmorerat i provet vilket ledde till en osäker uppmätning och provet har således inte gått att datera.

Prov 06365 och 06367 från brunnen är avverkade ett gemensamt år, vinterhalvåret X/X+1, men proven har inte gått att knyta till ett kalenderår på grund av alltför få årsringar i proven. Prov 06366 har ej heller gått att datera på grund av få årsringar, men vi kan konstatera att provet inte är avverkat samma år som prov 06365 och 06367.

Prov 06368-06369 från byggnad 6 korrelerar väl inbördes och är avverkade vid ett gemensamt tillfälle. Provet har ej gått att säkert datera på grund av det få antalet årsringar, men ett mindre säkert dateringsförslag pekar mot att virket kan vara avverkat vinterhalvåret 1807/08.

Prov 06370, en bjälke i takkonstruktionen i byggnad 8 dateras till **vinterhalvåret 1860/61**. Om detta prov daterar hela byggnaden har den uppförts 1861 eller strax därefter.

Virket till prov 06371, golvbjälke från byggnad 4 har avverkats någon gång åren **1869-1906**, men baserat på provets kurvatur är virket troligast avverkat mellan **1869-1879**. Den daterade golvbjälken måste inte representera byggnadens uppkomst, men under förutsättning att golvet är likåldrigt med övriga delar av byggnaden har den uppförts någon gång 1869-1906. Ytterligare prover från byggnaden kan klargöra detta.

Prov 06372 och 069373 från en mellanvägg i byggnad 2 dateras till **1 juni 1847 ± 14 dagar** respektive **vinterhalvåret 1846/47 egentligen så sent som maj 1847** (eftersom vinterhalvåret avser trädet/stammens viloperiod). De kan således vara avverkade samtidigt. Resultatet tyder på att byggnaden, eller åtminstone mellanväggen, är **uppförd sommaren 1847**. Sommaravverkat virke brukar ha använts mer eller mindre direkt efter avverkningen.

Det daterade tallvirket korrelerar inbördes och är hämtat från ett område som innefattar **sydöstra Östergötland och nordöstra Småland**.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroiditetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommарved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.
Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.
Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet
Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare
Lunds Universitet
Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund
E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se
Tel: 046-2227891